

Prvi razred, prva priprava

Predmet	Likovna umetnost
Razred	Prvi razred
Število ur	2 uri v učilnici, 2 uri za predhodni ogled kozolca
Področje (učna celota)	Risanje, kombinirane tehnike
Tehnika	Oglje, kolaž
Naloga (učna enota)	Črte/linije
Materiali	Rjav papir, vnaprej narisane predloge kozolcev, razrez različnih črt (otroci lahko umestijo, tudi zalepijo pravilne vrste črt, v pravilni legi), fiksir, oglje v palčkah različnih debelin in trdot.
Orodja, podlage	Podlaga bel papir šeleshamer/risalni list A3, škarje, lepilo za papir.
Motiv	Objekti na naši kmetiji
Obravnava kulturne dediščine	Kozolci (in drugi tradicionalni objekti v krajini: čebelnjak, sušilnica sadja, lopa ipd.).
Didaktični pripomoček in učna sredstva	Narisani predlogi kozolcev, ki sta primerni za več likovnih področij: za rezanko, pobarvanko, trganko, podlogo za kolaž, dostopni v t. i. skrinji dediščine oziroma tudi v e-obliki na spletni strani https://sola-prenove-za-nove-generacije.si/ Na spletu je tudi igra z iskanjem parov, v skrinji pa kos krtačenega lesa iz kakršnega so zgrajeni kozolci.
Metode dela	– predhodno raziskovanje – pogovor in razlaga – prikazovanje, ogled v živo

Oblike dela	– frontalna – individualno delo
Učni cilji	– Učenci spoznavajo in preizkušajo različne risarske materiale in pripomočke, pridobivajo izkušnje dela s svetlimi in temnimi podlagami, razvijajo fino motoriko in spretnosti (LUM) – Učenci umeščajo pravilne vrste črt v pravilni legi; prepoznajo, poimenujejo in rišejo različne vrste črt (MAT) – Spoznajo vidike življenja ljudi v preteklosti in danes (SPO)
Prilagoditev za izvedbo v učilnici	– grafična prezentacija (PPT-predstavitev v nadaljevanju) – projektor in računalnik – priprava miz in materiala
Prilagoditev za izvedbo na daljavo	Posredovanje učne priprave, PPT- predstavitve, e-didaktičnega pripomočka – natisnjene podloge s kozolcem.
Prilagoditev za izvedbo v učilnici na prostem	Predstavitev ustvarjanja na prosto na mize in klopi: – podlaga, natisnjen PPT na plastificirane predloge – tablice za delo v manjših skupinah – prilagoditev tehnike za razmere za delo na prostem
Predlagana vrsta učne ure	– Izvedba v razredu s predhodnim ogledom kozolca – Teoretična in praktična
Prilagoditev: Učenci z učno pomočjo	Izdelajo eno polje kozolca, zgolj iz ravnih črt, pomagajo si s predlogo s spletne strani. Izdelajo lahko samo risbo črt; jih ne razrežejo in ne sestavljajo v rezanko.
Nadarjeni učenci	Izdelajo zahtevnejšo fasado kozolca toplarja, in sicer čelno.

Medpredmetna povezava	– Orientacija v prostoru in na listu, spredaj, zadaj, zgoraj, spodaj, levo, desno, vrste črt (MAT) – Spoznavanje Življenja v preteklosti (SPO) – Pojmi za opredeljevanje časa včeraj, danes, jutri (SPO) – Prostor, ulica, vas, mesto (ANGL) – Ljudski prostor (SLO) – Ritem (GUM) – Smeri, ravnotežje (ŠPO)
Predlog predhodne dejavnosti – aktiviranja predznanja	Učenci za domačo nalogo v časopisu poiščejo fotografijo kozolca.
Dodatna dejavnost učencev povezana z obravnavano temo v okviru učnih ur obravnavanega sklopa	– Možnost ogleda in fotografiranja tradicionalnih kmetij in pripadajočih objektov (SPO) – Obisk čebelarja in njegovih čebelnjakov, ogled kozolca in poskušanje spravila sena pod kozolec (SPO) – Obisk tesarja, s prikazom izdelave tesanega lesa ipd. (SPO)
Predlog nadgradnje (pri interesnih dejavnostih, v dan dejavnosti ipd.)	Obisk kmetije, prikaz dela na kmetiji in spravila sena pod kozolec, v okviru dne dejavnosti. Pogovor s starejšimi o kozolcih. Zbiranje starih fotografij in izdelava albuma ter zemljevida s kozolci v občini – izdaja biltena.

1. uvodni del	U: Dober dan vsem. Danes bomo govorili o ČRTAH in o tem, kakšne oblike so. Črto naredimo, čim z nekim orodjem običajno zarišemo na neko podlago. Črte pa lahko ne samo rišemo, temveč tudi oblikujemo, na primer izrežemo iz papirja, kartona, drugih materialov ali celo iz lesa. Torej tudi v naravi najdemo črte. Ali celo v vasi, na posameznih hišah oziroma na njihovih fasadah. Sproti si bomo pogledali tudi grafično predstavitev, ki je za vas pripravljena na računalniku.
Legenda	
U – učitelji	
O – otroci	U: Ali mi lahko poveste, kakšne črte poznate? Kakšno črto na primer narišete z barvico v zvezek? O: Ravne, vijugaste, iz črtic, iz pikic, valovite, cikcak ... U: Ja, tako je. To so vse različne črte. In prav vse različne črte krasijo tudi naše majice oziroma obleko. Poglejmo drug drugega in skupaj ugotovimo, kakšno obleko ima kdo in kakšne črte so na njej, če so. Ugotavljajo. No, poglejmo, kakšne črte pa sem vam jaz pripravila. U: Ali bi znali poimenovati črte? Poskusimo? Katera tukaj je VODORAVNA? Katera pa NAVPIČNA? Pa VIJUGASTA? CIKCAK? U: Kakšne pa so črte lahko po svoji obliki? O: ... U: Črte so lahko po svoji debelini DEBELE, TANKE ... U: Kaj pravite, ali imajo v našem starem mestnem jedru lahko tudi hiše narisane črte? O: Ja, ne ... samo eno, veliko ... U: Ja, lahko jih imajo – imajo jih na FASADI. Fasada, to je pravzaprav »obleka hiše«. Fasada je to, kar je na zunanji strani neke hiše. Lahko je

	različnih barv, včasih pa najdemo na njej tudi okraske iz črt. U: Ali veste, če pogledamo od daleč, na primer, ko smo na sprehodu, da so nekateri objekti videti, kot da so sestavljeni iz črt. Recimo, KOZOLEC. Ali veste, čemu je služil kozolec pri kmetiji? Ja, za sušenje sena. Ko je kmet pokosil in nato še posušil travo, ki je bila hrana za živali, jo je spravil na varno pod oziroma na kozolec. Od daleč je tudi trava – seno videti kot drobne, tanke ČRTKANE črtice – kot polna črta, vendar prekinjena. Na kozolcu je kmet sušil tudi druge pridelke, na primer koruzo, ki je v daljavi videti kot debelejša črta. Kozolec ima zaradi zaščite pred slabim vremenom streho, stoji pa na pokončnih palicah – stebrih, ki od daleč delujejo kot črte v pokončni legi. Ima tudi vodoravne črte in te pri kozolcu imenujemo »late«. Poznamo pa več različnih kozolcev, odvisno tudi od tega, v katerem koncu Slovenije jih najdemo. Eni so preprosti, drugi sestavljeni. U: Poglejmo še kakšen drug objekt, ki je na kmetiji pri nas, na primer lopa. Ta ima deske postavljene pokonci, torej so deske v NAVPIČNI LEGI. Ali veste, da imajo hiše lahko tako postavljene deske v špici strehe, imenujemo jo tudi ZATREP, ki je na sprednji fasadi? Pa na ograjah? Kako rečemo tej črti – CIKCAK, ki je v zatrepu spodnja linija odrezanih desk. Ta črta je lahko tudi na nekaterih kozolcih od daleč VALOVITA. Če pogledamo še, s čim so bile strehe pokrite, je to lahko les ali opeka, ki se imenuje BOBROVCI. In od daleč se imenujejo prav tako kot VALOVITA ČRTA. Nekateri večji kozolci, imenovani TOPLAR, pa imajo na svoji daljši fasadi črte v obliki križa.
--	---

2. osrednji del	U: Ali so vam bili primeri vseh? Danes bomo ustvarjali objekt, ki ga najdemo na kmetiji. In to je kozolec (lahko je koruznjak, lopa, čebelnjak ...). Na tablo bomo izobesili primere predlog za značilni objekt. Vsak naj si vzame eno, saj bo vsak izdelal en objekt. Z ogljem bomo narisali eno fasado tega objekta, ki bo sestavljena iz črt. Črte bodo pa take, kot jih ta objekt ima. Ravne, ponekod tanke, drugod debelejše. Črte bomo narisali na rjav papir, jih s škarjami izrezali in sestavili ter zalepili na bel list, da ponazorimo naš kozolec, kot smo ga opazovali v daljavi na predhodnem sprehodu. Kriteriji, ki jih morate upoštevati: 1. Vsak vzame rjav list in bel risalni list. 2. Vsak vzame dva različna kosa oglja. 3. Preizkusili se bomo v risanju različnih vrst črt. 4. Na rjavi list bomo z ogljem narisali različne črte. Črte fiksiramo z lakom za lase ali drugim fiksirnim sredstvom. Ko se posuši, jih izrežemo s škarjami. Sestavimo jih v naš izbrani objekt. Ta bo imel streho, njegova fasada/obleka bo pa iz črt: navpičnih, vodoravnih ali celo poševnih, če jih objekt ima. Izrezane črte iz rjavega papirja bomo zalepili na belo podlago. 5. Nato bomo vse risbe oziroma kolaž rezank sestavili v celoto – v kmetijo z veliko objekti, tudi za pridelke in potrebe vzreje domačih živali. ZAČNEMO DELATI.
------------------------	--

3. zaključni del	Z učenci pospravimo učilnico, postavimo zaključno inštalacijo, se zberemo okoli nje in se pogovorimo o: – vrsti črt, – debelini črt, – položaju črt, – fasadah, – poimenovanju tradicionalnih objektov na kmetiji in v krajini ter – sestavljanju velike kmetije z gospodarskimi objekti v kotičku (prostorska kompozicija). PREGLED IZDELKOV IN VREDNOTENJE – Pogovorimo se o zadanih kriterijih vrednotenja in ugotovimo uspešnost nastalih kompozicij. – Učenci vrednotijo izdelke drug drugemu. – Nato vrednotijo tudi svojega – ugotovijo, kaj so upoštevali in česa niso upoštevali pri zadanih kriterijih. – Izvedemo razstavo v učilnici, hodniku ali kotičku za razstave.
-------------------------	--

Projekt Šola prenov za nove generacije in dediščino 21. stoletja sofinancira Norveška s sredstvi Norveškega finančnega mehanizma v višini 478.000 evrov. Namen projekta je vzpostaviti medinstitucionalno okolje in učne

prakse za bolj načrtno izobraževanje novih generacij v osnovni šoli o kulturni dediščini in prenovi kot pomembnih kompetencah in vrednotah za življenje in delo v 21. stoletju.